

**ŠIAULIŲ LIEPORIŲ GIMNAZIJOS
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO
TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo Šiaulių Lieporių gimnazijoje (toliau – Gimnazija) tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ rekomendacijomis; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pataisomis 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685; Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pataisomis ir papildymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204.

2. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo gimnazijos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms aplinką.

3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašas vadovaujasi šiomis nuostatomis:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas gimnazijos darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

4.4. visi gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarka pasirašytinai. Mokiniai bei mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) su tvarka, reglamentuota Tvarkos apraše, turi būti supažindinti klasės valandėlių ir tėvų susirinkimo metu.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai;

5.2. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

5.3. **prevencija** – priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą;

5.4. **prevencijos priemonės**, nukreiptos į visus gimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai gimnazijai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar(ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

5.5. **intervencija** – gimnazijos vadovo, pavaduotojo, skyrių vedėjų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6. Patyčios gali būti:

6.1. tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos);

6.2. žodinės (pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kitos patyčių formos);

6.3. fizinės (mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kitos patyčių formos);

6.4. socialinės (socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kitos patyčių formos);

6.5. kibernetinės (skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kitos patyčių formos).

7. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

Mokinių prieš mokinius;

7.2. Gimnazijos darbuotojų prieš mokinius;

7.3. Mokinių prieš gimnazijos darbuotojus;

7.4. Gimnazijos darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;

7.5. Mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Smurto ir patyčių prevencija, intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Gimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, skyrių vedėjai, o jos vykdyje dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau trys atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo grupę (toliau – vykdymo grupė). Gimnazijos vadovas vykdymo grupės nariais paskiria 3 ar daugiau Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:

9.1. Inicijuoja ir koordinuoja anoniminės mokinių apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. Surenka apibendrintus duomenis dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

9.3. Analizuoja apklausų ir pranešimų apie patyčias duomenis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.4. Aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. Teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl gimnazijos Tvarkos aprašo tobulinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo;

9.6. Konsultuoja bendruomenės narius smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos klausimais.

10. Klasės vadovai ir neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėjas kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias tarp mokinių, informuoja vykdymo grupės narius apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

11. Įtariamais ar realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas gimnazijos darbuotojas reaguoja, šiais veiksmais:

11.1. įsikiša ir nutraukia, bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

11.3. jei nukentėjusiam reikia pagalbos, informuoja pagalbą galinčius suteikti asmenis – gimnazijos darbuotojus, tėvus (globėjus, rūpintojus), kitas institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

11.4. patyčių atvejį nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja gimnazijos raštinėje patyčių registracijos žurnale (2 priedas) ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (1 priedas).

11.5. praneša gimnazijos direktoriui.

12. Registracijos žurnalą pildo gimnazijos raštinės darbuotojai.

13. Pastebėjus kibernetines patyčias ar gavus apie jas pranešimą išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus, atveją nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja gimnazijos raštinėje, patyčių registracijos žurnale (2 priedas) ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (1 priedas).

14. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie smurtą ir patyčias tarp mokinių, reaguoja šiais veiksmais:

14.1. išsiaiškina ir įvertina situaciją;

14.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto ir patyčių dalyviais, nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus): elektroninio dienyno pagalba, telefonu, kviečia mokinių tėvus dalyvauti individualiame pokalbyje;

14.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

14.4. nesibaigus smurto ir patyčių situacijai, jai kartojantis, informuoja Vykdomo grupę raštu;

15. Vykdomo grupė inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

16. Vaiko gerovės komisija:

17. Numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, psichologo, socialinio pedagogo pagalba ir kitos priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

18. Organizuoja švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalbą, kitiems patyčių dalyviams pagal individualią situaciją;

19. Bendradarbiauja su Šiaulių miesto policija, Vaikų teisių apsaugos skyriaus, Pedagoginės psichologinės tarnybos specialistais;

20. Informuoja mokyklos vadovą;

21. Atsakingas Vaiko gerovės komisijos narys kasdien peržiūri užregistruotus patyčių atvejus, juos įvertina ir, nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną deleguoja:

21.1. klasių vadovams, kai smurto ir patyčių situacijoje abu ar daugiau dalyvių yra mokiniai;

21.2. kibernetinių patyčių atveju, gimnazijos direktoriui ir informuoja nukentėjusiuosius, mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus), pateikia pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt, vadovaujantis Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu;

21.3. gimnazijos vadovui, kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys.

22. Gimnazijos vadovas, gavęs informaciją apie administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo patiriamas patyčias arba jiems pasityčiojus iš mokinio:

22.1. organizuoja administracijos posėdį;

22.2. apie įvykusį smurto ar patyčių faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną praneša psichologinės pagalbos teikėjui ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos;

22.3. veda individualius pokalbius su skriaudėju ir skriaudžiamuoju;

22.4. supažindina su rekomendacijų nevykdymo pasekmėmis skriaudėją.

23. Ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) informuoja Šiaulių miesto policiją, Vaikų teisių apsaugos skyrių, Pedagoginės psichologinės tarnybą, Mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus).

24. Patyčias patiriančio mokinio ar patyčių stebėtojo, pamačiusiojo, žinančio apie patyčias veiksmai:

27.1. nedelsiant informuoja bet kurią gimnazijos darbuotoją, kuriuo pasitiki;

27.2. praneša žodžiu, rašo laišką į elektroninį dienyną, elektroninį paštą klasės vadovui ar socialiniam pedagogui.

25. Patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie klasėje vykstančias patyčias:

25.1. informuoja klasės vadovą ir/ar socialinį pedagogą;

25.2. registruoja patyčių atvejį mokyklos raštinėje užpildydami pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (2 priedas);

25.3. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, ir smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) praneša Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

26. Mokyklos darbuotojas gavęs informaciją iš tėvo (globėjo, rūpintojo) ar mokinio smurto ir patyčių atvejį registruoja raštinėje nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Visi dokumentai, esantys Šiaulių Lieporių gimnazijos vaiko/mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

28. Su gimnazijos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindinami visi gimnazijos bendruomenės nariai.

29. Gimnazija bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, Šiaulių miesto policijos, Vaikų teisių apsaugos skyriaus, Pedagoginės psichologinės tarnybos ir kitų organizacijų, galinčių suteikti profesionalią pagalbą smurto ir patyčių prevencijos klausimais specialistais.

30. Visų gimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos puoselėjimą, pareiga reaguoti į smurtą ir patyčias pagal Tvarkos apraše numatyta tvarka.

31. Aprašas skelbiamas internetinėje svetainėje.